

313. Het oorzakenonderzoek in faillissement – een voorstel voor een onderzoeksprotocol

MR. L.C.H.J. HOX¹

Het oorzakenonderzoek in faillissementen is bijna niet gereguleerd. Het niveau van dergelijke onderzoeken door curatoren laat soms te wensen over. De onderzoekspraktijk in faillissementen behoeft verdere professionalisering en regulering. In dit artikel bepleit de auteur de toepassing van een standaard onderzoeksprotocol in faillissementen. De auteur doet daarbij een voorstel voor een dergelijk protocol inclusief een toelichting op het protocol.

Inleiding

In 2018 schreef ik in het *Tijdschrift voor Insolventierecht* een artikel over het oorzakenonderzoek in faillissementen.² Daarin beschreef ik diverse valkuilen bij het onderzoek door curatoren en wat (minimaal) mag worden verwacht van curatoren voorafgaand, tijdens en na afloop van het onderzoek.

Ik bepleitte dat er, al dan niet bij INSOLAD, een uitdaging ligt om de onderzoekspraktijk in faillissementen verder te professionaliseren en te standaardiseren. Naar mijn mening zou dat moeten resulteren in specifieke regels voor het oorzakenonderzoek: een protocol. Een protocol dat qua status uiteindelijk vergelijkbaar zou moeten zijn met de INSOLAD-praktijkregels.

Recofa zou deze ontwikkeling kunnen ondersteunen en zelfs verlangen, bijvoorbeeld door de Recofa-richtlijn³ hierop aan te passen. Ook zou Recofa een leidraad kunnen publiceren waaraan een onderzoek in een faillissement (minimaal) heeft te voldoen, zoals dit is gedaan door de Ondernemingskamer voor een onderzoek in een enquête-procedure.⁴ Als duidelijk is wat Recofa verwacht van curatoren, dan wordt het toetsingskader voor dergelijke onderzoeken naar een hoger plan getild.⁵

INSOLAD en Recofa zijn hier nog niet aan toegekomen, terwijl er wel ontwikkelingen zijn die daartoe aanleiding geven. Op basis van onderzoeken van curatoren worden ingrijpende civiele procedures gevoerd en in voorkomende gevallen komt het resultaat van het onderzoek in de strafrechtketen terecht. De laatste jaren is er veel meer aandacht voor de bestrijding van faillissementsfraude. Ik wijs op de invoering van de Wet versterking positie curator⁶ en op de introductie van de Landelijke Leidraad afwikkeling (fraude-)faillissementen.⁷ Deze wet en leidraad moeten curatoren meer middelen bieden om faillissementsfraude te onderzoeken en te bestrijden. In dat kader worden diverse plichten geïntroduceerd voor de bestuurder van een failliet bedrijf. Tegelijkertijd is er nauwelijks aandacht voor de positie en rechten van de, doorgaans niet frauderende, bestuurder.⁸

De insolventiepraktijk is gebaat bij de verdere professionalisering van de onderzoekspraktijk in faillissementen

In de eerste plaats is het daarom zaak te komen tot heldere, kenbare werkwijzen. Het hanteren van vaste uitgangspunten draagt bij aan betere, concrete resultaten. In de hectiek van een faillissement wordt door curatoren namelijk te

¹ Dit artikel is geschreven op persoonlijke titel.

² L.C.H.J. Hox, 'Het oorzakenonderzoek in faillissement – Curator, are you seeing the bigger picture', *Tv* 2018/42.

³ Recofa-richtlijnen voor faillissementen en surseances van betaling (versie 2019).

⁴ Leidraad voor Onderzoekers in Enquêteprocedures, vastgesteld door de Ondernemingskamer op 9 juli 2019.

⁵ Het is mijn overtuiging dat rechters-commissarissen het toetsingskader ook naar een hoger plan willen tillen, getuige onder meer het overtuigende pleidooi van de rechters-commissarissen J.C.A.T. Frima en A.E. de Vos. Zie J.C.A.T. Frima en A.E. de Vos, 'Het machtigingsverzoek: de bestuurder gehoord?!', *FIP* 2019/258.

⁶ Wet versterking positie curator, *Kamerstukken II* 2014/15, 34253.

⁷ De *Landelijke Leidraad afwikkeling (fraude-)faillissementen* is op 1 juni 2017 gelanceerd door T. Hilverda.

⁸ In de memorie van toelichting op de Wet versterking positie curator is bijvoorbeeld wel aandacht voor het nemo-tenetur-beginsel, maar wordt met geen woord gerept over het door de curator toe te passen beginsel van hoor en wederhoor.

vaak uit het oog verloren dat de *meeste mensen deugen*.⁹ Dat geldt ook voor de bestuurders van failliete bedrijven. Het aantal bedrijven dat jaarlijks failliet gaat is een zeer kleine minderheid van het totaal aantal bedrijven in Nederland. Het aantal faillissementen waarin sprake is van enige vorm van faillissementsfraude is hiervan een beperkt (en in omvang onzeker) deel.

De potentieel zeer ingrijpende gevolgen van een onderzoek door de curator en de mogelijk ingrijpende beslissingen die worden genomen op basis van het rapport rechtvaardigen een onderzoek dat wordt uitgevoerd op basis van een algemeen geaccepteerd onderzoeksprotocol. Het onderzoeksprotocol moet zorgen voor een hoogwaardiger onderzoek uitgaande van een *level playing field*. Op dat speelveld hebben de deelnemers weliswaar niet dezelfde rechten en plichten, maar alle deelnemers spelen – in beginsel – wel volgens vooraf bekende regels. In dit artikel kom ik met een voorstel voor een onderzoeksprotocol dat relatief eenvoudig is te gebruiken in alle faillissementen waarin een nader oorzakenonderzoek wordt uitgevoerd.¹⁰

Een protocol kan bijdragen aan een efficiënt en transparant onderzoeksproces

Hierbij nodig ik INSOLAD en Recofa uit om dit protocol als professionele standaard voor curatoren in te voeren. De insolventiepraktijk is gebaat bij de verdere professionalisering van de onderzoekspraktijk in faillissementen. Een protocol kan bijdragen aan een efficiënt en transparant onderzoeksproces.

Hierna bespreek ik het onderzoeksprotocol als professionele standaard, doe ik een voorstel voor een standaard onderzoeksprotocol en heb ik daarbij een toelichting opgesteld.

Onderzoeksprotocol als professionele standaard

Een professionele standaard kan worden gezien als gedeelde waarden en normen binnen een beroepsgroep. De INSOLAD-praktijkregels evenals de Recofa-richtlijnen zijn voorbeelden van dergelijke standaarden, maar bijvoorbeeld ook de gedragsregels advocatuur. Dit is het geval zonder dat hierop expliciet het label professionele standaard is geplakt. Professionele standaarden beschrijven wat volgens vakmensen uit de praktijk in bepaalde situaties aange-

merkt kan worden als ‘goed handelen’. Het ontwikkelen van professionele standaarden geniet aandacht bij de Raad voor de Rechtspraak. Dit volgt bijvoorbeeld uit onderzoek van de Raad voor de Rechtspraak naar dergelijke standaarden.¹¹ Het invoeren van een standaard onderzoeksprotocol past bij die ontwikkelingen.

Een onderzoeksprotocol als professionele standaard moet bij voorkeur worden ingepast in reeds bestaande kaders zoals geschetst in de Praktijkregels en de Recofa-richtlijnen. Het zou kunnen aansluiten bij art. 3.2 sub d Recofa-richtlijnen. Daarin staat: ‘*Indien het verzoek strekt tot het verkrijgen van een machtiging om te procederen inzake bestuurdersaansprakelijkheid, legt de curator een schriftelijk standpunt van iedere aangesproken bestuurder over en vermeldt hij of de aangesproken bestuurder verhaal biedt.*’ Het door mij voorgestelde protocol verschaft een duidelijk mechanisme om op de juiste momenten hoor en wederhoor toe te passen.

Waar een advocaat *dominus litis* is, is de curator in mijn visie *dominus investigationis*

Het protocol zou voorts in lijn moeten zijn met grondbeginselen zoals die volgen uit hoofdstuk 1 van de Praktijkregels. Art. 1.1. Praktijkregels luidt: ‘*De curator: a) is onafhankelijk en integer; b) laat zich leiden door de belangen van de boedel en houdt rekening met belangen van maatschappelijke aard; c) streeft naar objectiviteit in zijn oordeelsvorming; d) voert zijn werkzaamheden zorgvuldig, vakkundig, voortvarend en doelmatig uit; en e) handelt betamelijk.*’ Het door mij voorgestelde protocol houdt hiermee rekening.

Tevens zal een protocol moeten aansluiten bij hoofdstuk 5 Praktijkregels dat ziet op de aansprakelijkstelling van (ex-)bestuurders, (ex-)commissarissen en derden, alsmede het daaraan voorafgaande onderzoek. Deze praktijkregel zal naar mijn mening evenwel moeten worden aangepast als een protocol zoals door mij voorgesteld, breed wordt aanvaard. Uit de toelichting op art. 5.1. Praktijkregels volgt nu namelijk nog: ‘*(...)De wijze waarop de curator dit onderzoek uitvoert kan verschillen. (...)*’ Aan deze praktijkregel dient naar mijn mening te worden toegevoegd dat het onderzoek – in beginsel – wordt uitgevoerd conform een standaard voorgeschreven protocol.

Het aanpassen van deze praktijkregel maakt dat elk nader onderzoek in alle faillissementen – in beginsel – op basis van een standaard voorgeschreven protocol dient te worden uitgevoerd. In dat opzicht wijk ik af van de visie van Schimmelpenninck¹². Het door hem voorgestelde protocol is met name geschikt voor complexe en grotere faillissementen.

9 Een term die in Nederland is geïntroduceerd door (voormalig) ombudsman Alex Brenninkmeijer (Zie C. Welgraven, ‘Ombudsman: De overheid wantrouwt haar burgers’, *Trouw* 25 april 2013). De term heeft meer bekendheid gekregen door het gelijknamige boek van Rutger Bregman.

10 Zie L.C.H.J. Hox, ‘Het oorzakenonderzoek in faillissement – Curator, are you seeing the bigger picture’, *TvI* 2018/42, par. 2.3, par. 2.4 en par. 3 voor het door mij bedoelde verschil tussen *enig* onderzoek en *nader* onderzoek. Een nader oorzakenonderzoek is diepgaander en systematischer van aard en volgt, indien daartoe aanleiding bestaat, als de eerste bevindingen reden geven voor twijfel over opgegeven feiten, omstandigheden en oorzaken.

11 M. Noordegraaf e.a., ‘Professionele standaarden: een vergelijkend perspectief’, *Research Memoranda* nummer 3/2014 (jaargang 10).

12 R.J. Schimmelpenninck, ‘Protocol oorzakenonderzoek voor complexe faillissementen’, *TvI* 2008/20.

Mijn protocol is bedoeld om toepasbaar te zijn in alle faillissementen waarin nader onderzoek wordt uitgevoerd. Een tweede verschil met het door Schimmelpenninck voorgestelde protocol is de toepassing hiervan. Schimmelpenninck heeft voor ogen dat de curator en betrokkenen overeenstemming bereiken over het onderzoeksprotocol voordat het onderzoek plaatsvindt op basis van het protocol. In mijn visie dient een standaard protocol steeds te worden toegepast door de curator, zonder dat hierover eerst overeenstemming hoeft te worden bereikt. Dit bespoedigt ook het onderzoek en iedereen weet van tevoren waar men aan toe is. Onderhandelingen over een onderzoeksprotocol zijn immers eenvoudig te frustreren en zo te traineren. Waar een advocaat *dominus litis* is, is de curator in mijn visie dus *dominus investigationis*. De curator staat aan het roer tijdens het faillissement en hij bepaalt het onderwerp van onderzoek en de wijze waarop dit wordt uitgevoerd.¹³ Om te zorgen voor een eerlijke balans past de curator het voor ieder kenbare protocol toe, zodat hij wel aan regels is gebonden die een efficiënt en eerlijk onderzoek waarborgen. De curator deelt het toepasselijke protocol daarom mede aan de betrokkenen, zodat helder is wat zij mogen verwachten van de curator en wat hun rechten en plichten zijn tijdens het onderzoek.

Dit is ook een volstrekt logische gang van zaken als het protocol als een professionele standaard wordt behandeld. Zo'n standaard is namelijk altijd van toepassing.

Een laatste voornaam verschil ten opzichte van het protocol van Schimmelpenninck is dat het onderzoeksrapport niet standaard openbaar wordt gemaakt. Het rapport wordt – in beginsel – niet geopenbaard nu hiervoor geen wettelijke plicht bestaat.¹⁴ Het protocol biedt de curator overigens wel de mogelijkheid om het rapport openbaar te maken, indien daarmee het belang van de gezamenlijke schuldeisers en/of belangen van maatschappelijke aard zijn gediend. De keuze om het rapport openbaar te maken is exclusief aan de curator voorbehouden, maar de betrokkenen kunnen hiertegen wel bezwaar maken. De uiteindelijke keuze ligt bij de curator die daarvoor verantwoordelijkheid draagt.

De curator heeft voor het openbaar maken van het rapport geen toestemming nodig van de rechter-commissaris. Een redelijk handelend en vakbekwaam curator zal evenwel waarde toekennen aan zinvol toezicht door de rechter-commissaris. De curator zal zodoende voor publicatie – in

beginsel – hierover afstemming zoeken met de rechter-commissaris, zodat de rechter-commissaris in de gelegenheid wordt gesteld om toezicht te houden.

Het vorenstaande laat onverlet dat ik van mening ben dat de curator zich in het faillissementsverslag ten behoeve van de gezamenlijke crediteuren dient uit te laten over zijn visie op de oorzaken van het faillissement.¹⁵ Dat dient te gebeuren in een strikt zakelijke weergave.¹⁶

Voorstel voor een onderzoeksprotocol voor alle faillissementen.

In deze paragraaf doe ik een voorstel voor een standaard onderzoeksprotocol dat naar mijn mening dient te worden behandeld als een professionele standaard. Ik heb daarbij inspiratie geput uit het protocol van Schimmelpenninck¹⁷, maar met name ook uit het protocol van Hermans¹⁸ voor onderzoeken in enquêteprocedures.

ONDERZOEKSPROTOCOL IN HET FAILLISSEMENT VAN [INVULLEN]¹⁹

1. De curator en het protocol
 - a. [De heer/Mevrouw] mr. [INVULLEN] ('de Curator') is bij vonnis van de Rechtbank [INVULLEN] van [DATUM] aangesteld tot curator in het faillissement van [INVULLEN] (hierna: 'de Failliet'). In het faillissement is [de heer/mevrouw] mr. [INVULLEN] ('de Rechter-Commissaris') benoemd tot rechter-commissaris.
 - b. De Curator dient onder meer een onderzoek uit te voeren naar de oorzaken van het faillissement, of er sprake is van onregelmatigheden en of er op basis van dat onderzoek aanleiding bestaat om een vordering in te stellen tegen één of meerdere betrokkenen ('het Onderzoek').
 - c. De Curator zal het Onderzoek onafhankelijk, integer, onpartijdig, efficiënt en voortvarend uitvoeren. De Curator zal het Onderzoek uitvoeren op basis van dit onderzoeksprotocol ('het Protocol').

13 In L.C.H.J. Hox, 'Het oorzakenonderzoek in faillissement – Curator, are you seeing the bigger picture', *Tvl* 2018/42, par. 3.2.1. verdedigde ik reeds waarom ik géén (principiële) bezwaren heb tegen een curator die het onderzoek zelf uitvoert. Voor een meer uitvoerige uiteenzetting over dit onderwerp verwijs ik naar: Chr. Groenewoud, 'Principiële bezwaren tegen de curator die zelf zijn onderzoek verricht en zelf procedeert', in Ph.W. Schreurs e.a., *De Curator en het Faillissementsproces(recht)* (INSOLAD Jaarboek 2020). Deventer: Wolters Kluwer 2020, p. 241-259.

14 De curator dient zich te realiseren dat er geen aparte grondslag bestaat om het onderzoeksverslag op te nemen in het faillissementsverslag of om het onderzoeksverslag anderszins te publiceren. Zie hieromtrent M.D. Reijneveld, 'Persoonsgegevens in openbare faillissementsverslagen', *Tvl* 2019/38.

15 De curator zal in het kader van de verslaglegging een belangenafweging moeten maken tussen de informatieverzorging van schuldeisers en de belangen van betrokken derden. Zie in dat kader: RvS 19 oktober 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2743, «JOR» 2017/172, m.nt.Alberdingk Thijm (X/CBP). Dit geldt te meer sinds de invoering van de Algemene Wet Gegevensbescherming. Voorts dienen curatoren thans rekening te houden met het gecodificeerde recht om vergeten te worden (art. 17 AVG).

16 Zie voor een nadere onderbouwing van dit standpunt L.C.H.J. Hox, 'Het oorzakenonderzoek in faillissement – Curator, are you seeing the bigger picture', *Tvl* 2018/42, alinea 4.2.

17 R.J. Schimmelpenninck, 'Protocol oorzakenonderzoek voor complexe faillissementen', *Tvl* 2008/20.

18 R.M. Hermans, *Het onderzoek in de enquêteprocedure* (diss. Radboud Universiteit Nijmegen), Deventer: Wolters Kluwer 2017. Deel 145 in de Serie vanwege het Van der Heijden instituut. Hermans heeft als bijlage 2 een onderzoeksprotocol aangehecht.

19 Het Protocol gaat uit van een mannelijke curator die is benoemd in één faillissement. Indien een vrouwelijke curator is benoemd en/of er sprake is van meerdere faillissementen dan dient dit te worden aangepast in het Protocol.

- d. De Curator staat onder toezicht van de Rechter-Commissaris. De Curator is daarnaast lid van de Vereniging voor Insolventierecht Advocaten ('INSOLAD') en als advocaat verbonden aan de Nederlandse Orde van Advocaten.
2. De betrokkene(n)
- Bij het Onderzoek kunnen diverse personen zijn of worden betrokken door de Curator ('Betrokkene' of 'Betrokkenen').
 - De Curator zal Betrokkenen uit eigen beweging voorzien van dit Protocol uiterlijk op het moment dat zij een uitnodiging ontvangen voor een verhoor als bedoeld in art. 5 Protocol of voor medewerking.
 - De Curator zal proportioneel van zijn bevoegdheden gebruikmaken en, indien nodig en mogelijk, rekening houden met de gerechtvaardigde (privacy)belangen van Betrokkenen.
 - Als een Betrokkene per datum faillissement bestuurder of commissaris was van Failliet(en), dan wel dat was in de periode van drie jaar voorafgaand aan het faillissement, dan is de Betrokkene wettelijk verplicht om mee te werken aan het Onderzoek.²⁰ Die Betrokkene dient gevraagd en ongevraagd alle informatie te verschaffen die noodzakelijk is in het kader van het Onderzoek.
 - Aan een Betrokkene anders dan bedoeld in art. 2.4 Protocol kan de Curator verzoeken om mee te werken aan het Onderzoek.²¹ Mocht medewerking worden geweigerd, dan kan de Curator de Rechter-Commissaris verzoeken om deze Betrokkene te horen respectievelijk te bevelen om te getuigen.
3. Hulppersoon
- De Curator kan zich in het onderzoek laten bijstaan door hulppersonen (kantoorgenoten daaronder begrepen).
 - De Curator kan externe hulppersonen inschakelen voor het verrichten van (forensische) onderzoeken, zoals onderzoek naar de administratie dan wel de ICT-omgeving.
 - De Curator informeert door hem ingeschakelde hulppersonen omtrent dit Protocol.
4. Plan van aanpak
- De Curator zal, met inachtneming van de specifieke omstandigheden van het faillissement (de omvang daaronder begrepen), bij aanvang van het Onderzoek een plan van aanpak opstellen.
 - Het plan van aanpak bevat in beginsel de volgende elementen: (i) de onderzoeksvragen of werkhypothese, (ii) een beschrijving van de onderzoeksmethoden die de Curator voornemens is te hanteren, (iii) een lijst van te horen personen en (iv) een indicatief tijdschema voor het afronden van het Onderzoek.
- De Curator legt het concept plan van aanpak voor aan de Rechter-Commissaris. Indien het belang van de boedel hierdoor niet wordt geschaad, wordt het conceptplan van aanpak ook ter kennisneming voorgelegd aan relevante Betrokkenen. Het is aan de Curator om het plan van aanpak vast te stellen.
5. Verhoren
- De Curator kan Betrokkenen uitnodigen om te worden gehoord. De Curator houdt, mits redelijk, rekening met eventuele verhinderdata van de te horen persoon.
 - De Curator stuurt de in het eerste lid bedoelde uitnodiging schriftelijk aan de Betrokkene. De uitnodiging bevat (i) een globale opgave van de onderwerpen en thema's die in het gesprek aan de orde komen, (ii) indien van toepassing, de mededeling dat de te horen persoon verplicht is aan de uitnodiging gehoor te geven, (iii) de wijze waarop een gespreksverslag zal worden opge maakt en (iv) de mededeling dat de opgeroepen persoon het recht heeft om opmerkingen te maken op het conceptgespreksverslag.
 - De Betrokkene kan zich desgewenst laten bijstaan door een advocaat naar keuze. De Betrokkene is gehouden om vragen zelf, zonder sturing van zijn advocaat, te beantwoorden.
 - De Curator maakt van het gesprek een gespreksverslag. De Curator legt het conceptgespreksverslag voor aan de gehoorde persoon, met de mededeling dat hij in het kader van hoor en wederhoor binnen een redelijke termijn opmerkingen over het conceptgespreksverslag kan indienen. Een redelijke termijn in het kader van dit artikel is minimaal veertien dagen. De Curator beslist op welke wijze die opmerkingen in het gespreksverslag worden verwerkt.
 - De Curator kan besluiten het gesprek op te nemen, dat wordt vooraf medegedeeld aan de gehoorde persoon. Indien het verhoor wordt opgenomen dan wordt de opname – in beginsel – direct na afloop ter beschikking gesteld van de gehoorde persoon. Hiervan kan worden afgeweken indien het belang van het Onderzoek hiermee niet is gediend, bijvoorbeeld indien het risico bestaat dat Betrokkenen verklaringen op elkaar afstemmen. Indien de opname niet direct ter beschikking wordt gesteld, dan wordt dit uiterlijk alsnog gedaan bij afronding van het Onderzoek.
 - De Curator zal ter afronding van een gespreksverslag de Betrokkene verzoeken om het gespreksverslag te ondertekenen. Indien de Betrokkene daartoe niet bereid is, kan de Curator het gespreksverslag eenzijdig afronden en hierop zijn bevindingen (mede) baseren. De Curator maakt, indien bevindingen mede worden gebaseerd op een niet-geaccordeerd gespreks-

²⁰ Art. 105(a) Fw jo. art. 106 Fw.

²¹ Art. 66 Fw.

verslag, hiervan melding in het Rapport. Indien de Betrokkene een reden heeft opgegeven voor de weigering het gespreksverslag te accorderen dan wordt deze reden eveneens vermeld in het Rapport.

6. Data

- a. De Curator is gerechtigd om de gehele (digitale) administratie van Failliet(en) alsmede mogelijk relevante data van derden ('de Data'), in de ruimste zin van het woord, onder zich te nemen of in te zien en dit te betrekken in het Onderzoek.
- b. De Curator zal uit de Data bestanden selecteren die hij noodzakelijk acht in het kader van het Onderzoek. De geselecteerde bestanden vormen tezamen een Dataset ('de Dataset').
- c. De Curator zal, tenzij het belang van het Onderzoek hiermee niet is gediend, tijdens het Onderzoek de Dataset voorleggen aan de Betrokkenen, zodat de Betrokkenen gedurende het Onderzoek in de gelegenheid zijn om de Dataset aan te vullen en/of hierop te reageren. De Curator zal de Dataset, uiterlijk bij het toepassen van hoor en wederhoor op het Rapport, aan de Betrokkenen zoals beschreven in art. 2.4 Protocol ter beschikking stellen of daarin inzage verlenen.
- d. Een Betrokkene die meent dat relevante documenten in de Dataset ontbreken, meldt dat aan de Curator binnen veertien dagen nadat de Dataset ter beschikking is gesteld. De Betrokkene stelt de ontbrekende documenten alsdan ter beschikking aan de Curator. Indien de Betrokkene hiervan geen melding maakt dan wel de naar zijn inzicht ontbrekende documenten niet aanlevert, dan behoeft de Curator hiermee in beginsel verder geen rekening te houden in het kader van het Onderzoek. Voorts kan de Curator hier de gevolgtrekkingen aan verbinden die hij geraden acht.
- e. De Curator is niet gehouden om door Betrokkenen aangeleverde documenten aan de Dataset toe te voegen. Indien de Curator hiertoe besluit, is hij gehouden summierlijk te motiveren waarom hij daartoe niet overgaat.
- f. Ten behoeve van het Onderzoek kan een dataroom worden ingericht met daarin de Dataset. De Curator besluit welke Betrokkenen en/of derden toegang krijgen tot de dataroom.

7. Chronologisch feitenoverzicht

- a. De Curator maakt op basis van de Dataset en de gespreksverslagen een feitelijke reconstructie van de relevante gebeurtenissen in de periode voorafgaand aan het Faillissement en eventueel nadien ('het Chronologisch Feitenoverzicht').
- b. De relevante gebeurtenissen uit het Chronologisch Feitenoverzicht dienen zoveel mogelijk te steunen op documenten uit de Dataset en/of informatie afkomstig uit de gespreksverslagen.

De Curator maakt zoveel mogelijk duidelijk op welke bron een vastgestelde gebeurtenis is gebaseerd.

- c. De Curator zal, tenzij het belang van het Onderzoek hiermee niet is gediend, bij voorkeur het Chronologisch Feitenoverzicht tijdens het Onderzoek voorleggen aan de Betrokkenen zodat hierop kan worden gereageerd en de reactie kan worden betrokken in het Onderzoek. De Curator zal het Chronologisch Feitenoverzicht, in ieder geval bij het toepassen van hoor en wederhoor op het Rapport, aan de Betrokkenen zoals beschreven in art. 2.4 Protocol ter beschikking stellen.
 - d. Een Betrokkene die meent dat relevante gebeurtenissen in het Chronologisch Feitenoverzicht ontbreken, meldt dat aan de Curator. De Betrokkene geeft een toelichting op de ontbrekende gebeurtenis en licht toe hoe dit kan worden vastgesteld. Indien de Betrokkene hiervan geen melding maakt dan wel niet uitlegt waaruit dit blijkt, dan behoeft de Curator hiermee geen rekening te houden in het kader van het Onderzoek. Voorts kan de Curator hier de gevolgtrekkingen aan verbinden die hij geraden acht.
- #### 8. Het rapport
- a. De Curator maakt van het Onderzoek een onderzoeksrapport (het 'Rapport').
 - b. Het Rapport bevat ten minste de volgende elementen: (i) de onderzoeksvragen, (ii) een beschrijving van de onderzoeksmethoden die zijn gehanteerd, (iii) een lijst van gehoorde personen, (iv) een summier beschrijving van de Dataset, (v) het Chronologisch Feitenoverzichten (vi) de bevindingen van de Curator die steun vinden in de Dataset, gespreksverslagen en het Chronologisch Feitenoverzicht en de conclusie die Curator aan die bevindingen verbindt.
- #### 9. Gelegenheid tot het maken van opmerkingen over het conceptrapport
- a. De Curator stelt relevante Betrokkenen die in het Rapport worden genoemd in het kader van hoor en wederhoor in de gelegenheid om opmerkingen te maken ten aanzien van wezenlijke bevindingen die op hem of haar betrekking hebben. De Curator kan daartoe te zijner discretie aan een Betrokkene het gehele conceptrapport dan wel relevante delen daaruit voorleggen.
 - b. Een Betrokkene aan wie het conceptrapport voor het maken van opmerkingen wordt voorgelegd, kan binnen één maand eventuele opmerkingen over het conceptrapport aan de Curator kenbaar maken.
 - c. Indien de Curator naar aanleiding van deze opmerkingen wezenlijke wijzigingen in het Rapport heeft aangebracht, kan hij besluiten een tweede concept van het Rapport aan Betrokkenen voor te leggen.

- d. Het opstellen van bevindingen en conclusies is exclusief voorbehouden aan de Curator. De Curator hoeft hierop geen hoor en wederhoor toe te passen.
10. Verwerking opmerkingen in rapport
- a. De Curator is niet gehouden opmerkingen op het conceptrapport over te nemen. Indien de Curator opmerkingen op het conceptrapport niet overneemt, is hij gehouden in het Rapport summierlijk te motiveren waarom hij daartoe niet overgaat.
 - b. De Curator kan, te zijner discretie, zijn reactie op de opmerkingen van partijen op het conceptrapport aan het Rapport hechten of deze reactie verwerken in het Rapport.
11. Openbaarmaking rapport
- a. Het Rapport wordt nu dat niet wettelijk verplicht is – in beginsel – niet openbaar gemaakt.
 - b. De Curator kan in de daartoe bestemde paragraaf in het faillissementsverslag summierlijk melding maken van het Oorzakenonderzoek, de eventuele afronding daarvan en de hoofdlijnen van de relevante bevindingen en conclusies. Voorts kan melding worden gemaakt of, en zo ja, op welke wijze wordt geacteerd op basis van die bevindingen en conclusies. De Curator zal hierbij rekening houden met gerechtvaardigde (privacy)belangen van Betrokkenen.
 - c. De Curator kan besluiten tot openbaarmaking van (delen van) het (al dan niet geanonimiseerde) Rapport, dan wel een samenvatting daarvan, indien daarmee het belang van de gezamenlijke schuldeisers en/of belangen van maatschappelijke aard zijn gediend, behoudens andersluidende overeenkomst met relevante Betrokkenen. Een beroep op het belang van de gezamenlijke schuldeisers en/of belangen van maatschappelijke aard zal summierlijk worden gemotiveerd.
 - d. De Curator zal niet eerder overgaan tot openbaarmaking van het Rapport dan nadat de Betrokkenen van dit voornemen in kennis zijn gesteld en een redelijk termijn is geboden om op het voornemen tot openbaarmaking te reageren. Een redelijke termijn in het kader van dit artikel is minimaal veertien dagen.
 - e. Indien één of meerdere Betrokkenen bezwaar hebben tegen openbaarmaking van het Rapport dan zal de Curator, indien hij ondanks de bezwaren toch wenst over te gaan tot publicatie, hiertoe pas overgaan na een redelijke termijn van maximaal één maand na ontvangst van het bezwaar. Deze termijn wordt de Betrokkenen geboden om rechtsmaatregelen te nemen vóór dat sprake is van onomkeerbare gevolgen van de publicatie.
12. Procedures op grond van het rapport
- a. Indien de Curator op basis van het Rapport besluit om de Rechter-Commissaris te verzoeken machtiging te verlenen voor een procedure, dan zal de Curator het hele Rapport ter hand stellen aan de Rechter-Commissaris, zodat het machtigingsverzoek in volle omvang kan worden getoetst.
13. Bevoegdheid om van het protocol af te wijken
- a. Het Protocol heeft tot doel om het Onderzoek van de Curator zorgvuldig, vakkundig, voortvarend, transparant en doelmatig af te handelen, met een redelijk voorspelbaar onderzoekstraject voor alle Betrokkenen en overige actoren in het faillissement.
 - b. Het Protocol heeft naar zijn aard een algemeen karakter en wordt in een vroeg stadium van het onderzoek aan Betrokkenen ter beschikking gesteld. Hieraan is inherent dat zich situaties kunnen voordoen die de Curator op het moment van het opstellen van dit Protocol en het plan van aanpak niet heeft voorzien of heeft kunnen voorzien. Dit brengt mee dat de Curator zich het recht voorbehoudt van het Protocol, het plan van aanpak of in dit Protocol genoemde termijnen af te wijken.
 - c. De Curator kan besluiten om af te wijken van het Protocol of plan van aanpak indien (i) de boedel ontoereikend is om het Onderzoek volledig uit te voeren aan de hand van het Protocol, (ii) Betrokkenen niet bereid zijn om vrijwillig mee te werken aan het Onderzoek en/of (iii) er serieuze vermoedens zijn van strafbare feiten, (iv) Betrokkenen de rechten uit het Protocol kennelijk misbruiken om de Curator te verhinderen het Onderzoek op ordentelijk, praktische en voortvarende wijze uit te voeren.
 - d. Indien de Curator afwijkt van het Protocol dan hoeft de Curator hierover geen verantwoording af te leggen. Indien het belang van het Onderzoek daardoor niet wordt geschaad dan stelt de Curator Betrokkenen hiervan wel in kennis.
 - e. De Curator kan op een gemotiveerd verzoek van een Betrokkene de in dit protocol genoemde termijnen verlengen.
 - f. In alle gevallen die niet in dit Protocol zijn voorzien, handelt de Curator naar bevind van zaken, al dan niet in overleg met de Rechter-Commissaris.
 - g. Een (mogelijk) klachtwaardige gedraging van de Curator tijdens of na het Onderzoek kan in voorkomende gevallen onder meer worden voorgelegd aan de Rechter-Commissaris, de INSOLAD-toetsingscommissie of de Raad van Discipline²².

22 Art. 46 Advw.

Toelichting op het onderzoeksprotocol

Het Protocol is een professionele standaard voor de wijze waarop het Oorzakenonderzoek wordt uitgevoerd en het Rapport wordt opgesteld. Het Protocol is opgesteld met inachtneming van de wet, jurisprudentie, de literatuur en in de beroepsgroep gedeelde waarden en normen, zoals de INSOLAD-praktijkregels en de gedragsregels voor de advocatuur, en kan aan de hand daarvan ook worden aangepast. Een aantal bepalingen behoeft een nadere toelichting om bepaalde keuzes uit het Protocol te verduidelijken.

Artikel 1 Protocol – DE CURATOR EN HET PROTOCOL

De Curator dient zich voorafgaand aan het Onderzoek steeds de vraag te stellen of hij in de gegeven situatie van het faillissement in staat is om onafhankelijk, onpartijdig en integer het onderzoek uit te voeren. De Curator zal, indien hij die vraag voor zichzelf volmondig met ‘ja’ heeft beantwoord, zich dienen te committeren aan fundamentele beginselen van behoorlijk onderzoek. Dit doet hij onder meer door zich te committeren aan het Protocol.

Het Protocol is een professionele standaard. Een over voldoende inzicht en ervaring beschikkende curator zal volgens die standaard handelen. Het is dan ook de Curator die het Protocol op zichzelf van toepassing verklaart en de Betrokkenen daarvan in kennis stelt. Dit bevordert een voorspelbaarder, doelmatiger, transparanter en voortvarender Onderzoek. Doordat niet eerst hoeft te worden onderhandeld over het toepassen en de inhoud van een protocol gaat er geen onnodige tijd verloren en kan direct worden toegekomen aan de inhoud.

Artikel 2 Protocol – DE BETROKKENE(N)

De Curator dient zich terdege te realiseren dat het Onderzoek op zichzelf en de mogelijke bevindingen in het Rapport een aanzienlijke impact kunnen hebben op Betrokkenen. Het Onderzoek en de procedure die in het Protocol is voorgeschreven dienen door de Curator met voldoende zorgvuldigheid te worden nageleefd. Dit maakt ook dat de Curator, voor zover mogelijk in de gegeven situatie, transparant dient te zijn over het Onderzoek dat wordt uitgevoerd en zijn communicatie daaromtrent. De Curator dient in ieder geval uit eigen beweging het Protocol aan de Betrokkenen ter beschikking te stellen, zodat helder is wat wordt verwacht van de Betrokkenen en wat de Betrokkenen mogen verwachten van de Curator.

Artikel 4 Protocol – PLAN VAN AANPAK

Een plan van aanpak dwingt de Curator om op voorhand na te denken over de onderzoeksvragen die relevant zijn en welke feiten wel en niet dienen te worden vastgesteld. Het opstellen van een plan van aanpak dwingt de Curator ook efficiënt te werken volgens een vooraf bepaalde tijdsplanning. Dit is ook gewenst nu de Betrokkenen, maar ook de crediteuren, een gerechtvaardigd belang hebben bij een voortvarende en doelmatige afwikkeling van het Onderzoek en in het algemeen bij de afwikkeling van het faillissement.

Het precieze moment voor het openen van het Onderzoek en het opstellen van het plan van aanpak is afhankelijk van de omstandigheden van het faillissement. Een voortvarend opererende Curator zal – in beginsel – ernaar moeten streven niet langer dan één jaar te wachten met het opstellen van een plan van aanpak.

Het plan van aanpak wordt aan het begin van het Onderzoek opgesteld. Het kan zich voordoen dat pas nadien feiten en omstandigheden bekend worden die nopen tot een aanpassing van het plan van aanpak. Het Protocol voorziet daarin.

KEI stelt de Curator in staat om snel en efficiënt een plan van aanpak voor te leggen aan de Rechter-Commissaris. De Curator dient dit ook te doen met het plan van aanpak voor het Onderzoek. Hoewel de Curator geen formele toestemming behoeft voor het toepassen van het plan van aanpak stelt het vooraf delen van dit plan de Rechter-Commissaris in staat om beter toezicht te houden, zowel tijdens het Onderzoek, bijvoorbeeld op de omvang van het onderzoek en een termijnoverschrijding, maar ook nadien als op basis van het Rapport een verzoek wordt ingediend om een procedure te mogen entameren tegen één of meerdere Betrokkenen.

Indien het belang van het onderzoek hierdoor niet wordt geschaad, wordt het plan van aanpak ook ter kennisneming voorgelegd aan relevante Betrokkenen. Dit stelt Betrokkenen in staat desgewenst hierop uit eigen beweging te reageren en de Curator te voorzien van eventueel relevante aandachtspunten of vragen in het kader van het Onderzoek. Het vroegtijdig betrekken van Betrokkenen bij het Onderzoek bevordert de objectiviteit en representativiteit van het Onderzoek.

Artikel 5 Protocol – VERHOREN

Het horen van Betrokkenen is een belangrijke bron van informatie voor de Curator. Het ligt voor de hand dat de Curator, dan wel een medewerker belast met het Onderzoek, directe Betrokkenen, zoals de bestuurder, altijd in persoon hoort in het kader van Onderzoek. Hiervan kan worden afgeweken als dit niet in het belang is van het Onderzoek, bijvoorbeeld als de vrees bestaat dat andere getuigen (mogelijk) worden beïnvloed of gewaarschuwd. De Curator die besluit om één of meerdere directe Betrokkenen niet te horen, zal hiermee rekening hebben te houden bij het toepassen van hoor en wederhoor op het Rapport. Het is niet altijd voor de hand liggend, noch efficiënt, om alle niet directe Betrokkenen in persoon te horen. De Curator kan alsdan ook bijvoorbeeld volstaan met verhoren via de telefoon of het stellen van schriftelijke vragen.

Voor de Curator is het van belang dat een Betrokkene tijdens een verhoor vanuit eigen herinnering en in eigen woorden verklaart. De Betrokkene mag zich tijdens het verhoor laten bijstaan door een advocaat, maar de advocaat dient zich te onthouden van het geven van antwoorden namens de Betrokkene. De advocaat van de Betrokkene is aanwezig als procesbegeleider, om zelf kennis te nemen (van de onderwerpen) van het Onderzoek en om na te gaan of het Onder-

zoek behoorlijk wordt uitgevoerd. Mocht de advocaat van de Betrokkene zich onnodig mengen in het verhoor dan kan de Curator besluiten om het verhoor verder te laten plaatsvinden ten overstaan van de Rechter-Commissaris.

In de uitnodiging voor het verhoor zal de Curator een globale opgave doen van de onderwerpen en thema's die in het gesprek aan de orde komen. Dit stelt de Betrokkene in staat om zich voor te bereiden op het verhoor en zijn kant van het verhaal ordentelijk naar voren te brengen. Dit is wenselijk gezien het beginsel van *equality of arms*. De Curator mag de specifieke omstandigheden van het faillissement laten meewegen bij de vraag hoe gedetailleerd hij opgave doet van de onderwerpen en thema's. In een ogenschijnlijk 'fraudefaillissement' mag de opgave meer globaal van aard blijven.

De Curator stelt een gespreksverslag op van het verhoor. Het gespreksverslag dient een zo getrouw mogelijk beeld te geven van het verhoor. Het is zodoende van belang om een gespreksverslag te maken van het verhoor en het gespreksverslag in het kader van hoor en wederhoor voor te leggen aan de gehoorde Betrokkene.

Het uitgangspunt is dat het gespreksverslag op basis van consensus wordt afgerond en wordt ondertekend door de gehoorde Betrokkene. De Curator is zodoende in redelijkheid gehouden om oprechte aanpassingen en wijzigingen in het gespreksverslag door te voeren op verzoek van de gehoorde Betrokkene. Dit recht van de gehoorde Betrokkene kan makkelijk worden misbruikt, bijvoorbeeld door (na overleg met de eigen advocaat) nieuwe en/of andere feiten aan te dragen die niet zijn besproken tijdens het verhoor. De Curator is geenszins verplicht om in te stemmen met dergelijke wijzigingen. De Curator kan, als nieuwe en/of andere feiten steun vinden in nadere bewijsstukken, wel besluiten om dit als naschrift toe te voegen aan het gespreksverslag. Een naschrift wordt als zodanig weergegeven in het gespreksverslag.

Mocht op basis van consensus geen geaccordeerd gespreksverslag tot stand komen, dan kan de Curator altijd eenzijdig besluiten om het gespreksverslag af te ronden. De Curator kan dit doen om misbruik van het recht op hoor en wederhoor in te perken en om zo de voortvarendheid van het Onderzoek te waarborgen. Besluit de Curator hiertoe dan maakt hij hiervan wel melding in het Rapport. Dit is van belang om duidelijk te maken dat de Betrokkene niet instemt met de inhoud van het gespreksverslag.

Artikel 6 – 7 Protocol – DATA EN CHRONOLOGISCH FEITENOVERZICHT

Bij aanvang van het faillissement dient de Curator de administratie van Failliet veilig te stellen, ook indien de administratie zich bij derden bevindt. De administratie is nodig voor het vervaardigen van de Dataset en het Chronologisch Feitenoverzicht.

Uit de veiliggestelde administratie worden relevante documenten gefilterd. Die documenten vormen samen de Dataset. Het selecteren van relevante documenten dient zo objectief mogelijk te geschieden. Voorkomen moet worden dat alleen stukken worden geselecteerd die een reeds door

de Curator gepercipieerde oorzaak van het faillissement bevestigen. Om het risico op eenzijdige selectie van documenten te beperken is het wenselijk dat de Dataset zo vroeg mogelijk in het Onderzoek wordt voorgelegd aan de relevante Betrokkenen, zij kunnen dan tijdig ontbrekende en/of ontlastende documenten aanreiken die in het Onderzoek kunnen worden betrokken. Hiermee wordt tegenspraak ingebouwd, waarmee de kans op tunnelvisie wordt vermindert.

Op basis van de Dataset en de verschillende gespreksverslagen dient vervolgens een Chronologisch Feitenoverzicht te worden opgesteld. Dat is een opsomming van objectieve en verifieerbare feiten en gebeurtenissen die zich hebben voorgedaan in de periode voorafgaand aan het faillissement. Indien mogelijk wordt per relevant feit c.q. gebeurtenis aangegeven uit welke bron dit volgt. Het is van belang om dit consequent te doen, zodat (bijvoorbeeld) duidelijk is of een feit of gebeurtenis steun vindt in objectieve bronnen of louter berust op een verklaring. Het Chronologisch Feitenoverzicht wordt voorgelegd aan de relevante Betrokkene(n), zodat dit tijdig kan worden aangevuld. Het is van belang dat het Chronologisch Feitenoverzicht vrij is van waarderingen, kwalificaties en oordelen.

In het Chronologisch Feitenoverzicht dat wordt gehecht aan het Rapport kan de Curator bevindingen en conclusies toevoegen die volgen uit het Rapport. Het is van belang dat de Curator duidelijk maakt, bijvoorbeeld door het gebruik van een markering of afwijkende kleur, dat het geen verifieerbare feiten en gebeurtenissen betreft, maar eigen bevindingen en conclusies.

De wijze en het tijdstip waarop de Dataset en het Chronologisch Feitenoverzicht worden opgesteld respectievelijk ter beschikking worden gesteld aan de Betrokkene(n) is afhankelijk van de aard en omvang van het faillissement. Hier wordt benadrukt dat deze aanpak ook in een kleiner faillissement aangewezen is. Ook in een dergelijk geval is het van belang voor de Curator en Betrokkenen dat vaststaat op welke documenten de Curator zijn onderzoek en daarmee zijn bevindingen baseert.

Artikel 8 – 11 Protocol – HET RAPPORT E.V.

Het Onderzoek wordt afgerond met het Rapport. Het Rapport kan naar eigen inzicht worden ingericht. Een behoorlijk Rapport bevat in ieder geval de elementen zoals opgenomen in art. 8.2 Protocol. Het Rapport wordt afgesloten met de bevindingen en conclusies van de Curator die steun vinden in de Dataset, gespreksverslagen en het Chronologisch Feitenoverzicht. Van wezenlijk belang is dat in het Rapport de feitelijke vaststellingen ('bevindingen') en de conclusies van de Curator van elkaar worden gescheiden.

Het is raadzaam om te kleurrijk taalgebruik of superlatieven in het Rapport te vermijden. Het Rapport is bedoeld om een zo objectief mogelijk beeld te schetsen en is nadrukkelijk geen processtuk dat bedoeld is om te overtuigen.

Op het conceptrapport dient de Curator hoor en wederhoor toe te passen. Het is aan de Curator voorbehouden om te bepalen of en op welke wijze hij opmerkingen verwerkt

in het Rapport. Indien bepaalde opmerkingen niet worden overgenomen in het Rapport dan dient de Curator dat wel te motiveren.

Het uitgangspunt is als gezegd dat het Rapport op basis van consensus wordt afgerond. Mocht dat niet mogelijk blijken te zijn, dan is het de taak en verantwoordelijkheid van de Curator om het Rapport doelmatig en voortvarend af te ronden. Het is mede om die reden dat het opstellen van de bevindingen en conclusies exclusief is voorbehouden aan de Curator.

Het Rapport wordt gezien de privacy van de Betrokkenen alsmede de mogelijke impact – in beginsel – niet openbaar gemaakt. Hiertoe bestaat ook geen wettelijke plicht. Hierbij weegt ook mee dat op het Rapport (nog) geen rechterlijke toetsing heeft plaatsgevonden. De Curator kan van de afronding van het Rapport en de hoofdlijnen uit het Rapport wel melding maken in de daartoe bestemde paragraaf van het faillissementsverslag, zulks om de gezamenlijke crediteuren te informeren.

Het Rapport kan wel deels of integraal openbaar worden indien daarmee het belang van de gezamenlijke crediteuren en/of belangen van maatschappelijke aard zijn gediend en dat die belangen in de visie van de Curator zwaarder moet wegen dan de privacybelangen van Betrokkenen. Dit is bijvoorbeeld het geval in de situatie dat de faillissementsboedel geen eigen vorderingsrecht heeft, maar de individuele crediteuren dat mogelijk wel hebben en zij hiervan slechts kennis kunnen nemen door (gedeeltelijke) publicatie van het Rapport. Hierbij kan ook worden gedacht aan een faillissement met veel maatschappelijke ophef, zoals bijvoorbeeld in het geval van een faillissement van een (semi-)publieke instelling. Indien de Curator zou besluiten tot publicatie, dan zal de Curator nadenken over een wijze van openbaarmaking die de minste inbreuk maakt op (privacy)rechten van Betrokkenen en die rekening houdt met het beperken van de impact. Bij voorkeur maken de Curator en Betrokkenen afspraken over de wijze van publicatie, maar de keuze om wel of niet te publiceren is aan de Curator en hij draagt hiervoor de verantwoordelijkheid.

Artikel 12 Protocol – PROCEDURES OP GROND VAN HET RAPPORT.

Het Rapport zal uiteindelijk ook worden gebruikt om te beoordelen of een juridische actie tegen één of meerdere

Betrokkenen kans van slagen heeft. Zou de Curator besluiten om machtiging te verzoeken tot het starten van een procedure, dan is hij gehouden om het Rapport volledig aan de Rechter-Commissaris ter beschikking te stellen. Dit stelt de Rechter-Commissaris in staat om zijn toezichthoudende taak²³ goed uit te voeren. Het Rapport dient immers, als het Protocol is gevolgd, het standpunt van de Betrokkenen te bevatten dat in het kader van hoor en wederhoor is verkregen. Voorts heeft de Curator in zijn bevindingen en conclusies uiteengezet of, en zo ja, op welke wijze de informatie die is verkregen op basis van hoor en wederhoor invloed heeft gehad op zijn bevindingen en conclusies.

Artikel 13 Protocol – BEVOEGDHEID OM VAN HET PROTOCOL AF TE WIJKEN

Het Protocol beoogt een gelijk spelveld te creëren voor alle Betrokkenen en actoren bij het faillissement. Het Protocol maakt duidelijk wat partijen over en weer van elkaar kunnen verwachten. In het Protocol worden aan Betrokkenen diverse rechten toegekend. De Betrokkenen kunnen die rechten misbruiken om daarmee het Onderzoek te bemoeilijken of onnodig te compliceren.

Een voorbeeld hiervan is het op een zeer laat moment alsnog overleggen van een grote hoeveelheid documenten zonder een duidelijke toelichting met als kennelijk doel het Onderzoek onredelijk te vertragen. Een ander voorbeeld hiervan is het opvoeren van onredelijk veel verhinderdata voor een verhoor.

Het Protocol biedt de Curator de mogelijkheid om van het Protocol of plan van aanpak af te wijken indien zich misbruik voordoet, maar bijvoorbeeld ook indien hij wordt tegengewerkt of in geval van serieuze vermoedens van strafbaar handelen. Het verdient aanbeveling om terughoudend gebruik te maken van de bevoegdheid om af te wijken van het Protocol en dit steeds te laten voorafgaan door een waarschuwing of sommatie. Het verdient voorts aanbeveling om hiervan alsdan melding te maken bij de Rechter-Commissaris.

Dit artikel is afgesloten op 23 september 2020.

Over de auteur

Mr. L.C.H.J. (Lodewijk) Hox

Advocaat bij Boels Zanders Advocaten te Eindhoven.

²³ Art. 64 Fw.